

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

GÉNERO D' ACTUALITAT

LA MAMÁ:—Si ara que som á la Quaresma no coloco aquest parell de bacalláns, no sé pas quán me 'ls treuré de sobre.

CRONICA

PROMPTE cumplirán dos meses y mitj de la constitució del actual Ajuntament. Tot aquest temps, una part dels regidors nous presumím que l' haurán dedicat á orientarse; presumím també que n' hi haurá més d' un qu en lloch de conseguir-ho, no haurá lograt altra cosa que perdre l' esma. La Casa Gran es un laberinto sembrat d' embolichs y dificultats. No hi ha una sola senda drete y expedita.

Desde afora, qualsevol s' imagina que s' obrirá camí fàcilment, quan no de altra manera, procedint com els *guajiros* cubans á la *manigua*, es á dir, franquejantse pas á cops de *machete*.

Pero l' que intenta realisarho se troba desseguida trabat. Una porció de mans, sortint per entre l' espessura, li cauhen al damunt, el subjectan y li paralisen tots els moviments.

—Mestre,—li diuhen—cuydado, que totas aquestas plantas espinosas, tots aquests lliga-boschs que obstruhen el pas, son plantas sagradas que viuhen al amparo de la ley y ab la saho de una rutina intangible.

—¡Pero jo tinch de passar!—exclama aquell.

—No pas per ara,—li diuhen tots, desde l' funcionari encarregat de assessorar als regidors, fins al company de consistori acostumat á viure en el misteri de la manigua, mitj amagat en l' espessura y trayent tot el partit que pot de las sorpresas.

* *

Hi ha una ley, la municipal, que á pretext de regular la vida dels Ajuntaments, posa un sens fí de trabas á la seva lliure acció. Hi ha una porció de disposicions gubernativas, que acaban de tapar las pocas escltxas que la ley municipal deixava obertas.

Hi ha un arcalde de R. O. investit de facultats molt superiors á las que tenen tots els regidors plegats, especialment en lo relatiu al nomenclament del personal més numerós al servey del municipi.

Un Ajuntament nou, al pendre possessió, se troba ab la seva gestió regulada pel pressupost aprobat pel seu antecessor. No pot separarse un punt de las partidas en ell consignadas. Si la nova corporació té una iniciativa profitosa, ha de renunciar á plantejarla, en tant no trobi en el pressupost la partida necessaria al efecte. Y ab tot y aquesta subjecció á lo calculat, á lo previst, á lo pressupostat, la caixa sempre es buyda, y al fí del any resulta sempre que l' exercici se salda ab un gran déficit.

En tals condicions, vajin á fer alguna cosa de profit, per bonas intencions que tinguin, y per vius que siguin els seus anhels de realisarla.

Pel cas, fora necessari contar, si no ab la perfecta unanimitat de la corporació, composta, generalment, d' elements heterogenis y contraposats, quan menos ab l' enérgica decissió de una considerable majoría, qu' en certs cassos se decidís á imposarse ab la rahó y ab els vots.

Una majoría numerosa y ben organizada podria en aquest cas acceptar la responsabilitat de la gestió municipal, sortejar ab relativa fortuna totas las dificultats legals y 'ls inconvenients del pressupost. Ara, una majoría débil, problemática, propensa á esclavissarse á cada instant, aquesta responsabilitat, ni l' ha de voler, ni la pot acceptar de cap manera.

La situació especial de la que 'n diuhen, sense en realitat serho ni molt menos, majoría republicana del actual Ajuntament de Barcelona, es lo que posa la ploma á las nostras mans, y 'ns mou á afrontar la

qüestió cara á cara, creyent que l' assumpto val la pena de ser tractat ab tota franquesa y sense subterfugis de cap mena, dat que l' agrupació republicana del Ajuntament de Barcelona representa alguna cosa més que la respectabilitat personal dels individuos que la componen. En ells se concentra avuy l' aspiració de la inmensa majoría del cos electoral actiu, y per consegüent, la del vehinat... y res sería més trist y lamentable com que 'ls electors que tan plens d' entusiasme varen anar á las urnas, per no presentarse las cosas claras tal com son, passessin dels duptes á las desconfiansas.

* *

Lo primer que importa es que 'ls regidors republicans surtin de una vegada de la situació equívoca en que 's troban colocats. Si per la versalitat de alguns, si per la falta d' esperit de cohesió de alguns altres, aquella desitjada majoría no té realitat, ni pot tenir eficacia práctica, millor mil vegadas que alimentar l' esperança ilusoria de que ha d' existir, será deslindar la qüestió clarament, y saber de una vegada ab qui 's pot y ab qui no 's pot contar.

Fa més, en tots cassos, un núcleo reduhit y ben cohesionat, que un conjunt d' elements desgabellats y mal-entesos.

¿Qué succehirá si procedint en aquesta forma deixa d' existir la somniada majoría? Que quedarà sempre un núcleo prou important y respectable pera sostenir un plan, un pensament en relació directa ab las aspiracions del poble republicá. Aquest pensament y aquest plan, encare que no preponderi, será sempre una forsa davant de l' opinió, y la responsabilitat de que no s' imposi de moment caurá sobre 'ls que hajin treballat pel seu fracás, may sobre 'ls que l' aixequin com una bandera.

Precisa, donchs, organisar aquest núcleo y que cada hù dels que 'l compongui fassi fins á cert punt abdicació de aquell esperit individualista que dona lloch á las accions aisladas y sense altre resultat práctic, las més de las vegadas, que aumentar el desconcert de las agrupacions. Aquesta abdicació no resa poch ni molt ab las imposicions de l' honrada conciencia individual, ja que s' ha de creure que del primer al últim els components del núcleo no realisarán un acte que no sigui honrat y digne.

En tots els cassos s' imposa un previ estudi de las iniciativas particulars y de las qüestions principals que figurin en l' ordre del día de las sessions. Precisa fugir sempre de lo imprevisit y estar degudament preparat pera sostenir seriament l' opinió y l' criteri del núcleo. El gran treball que aixó implica se cobra sempre en honra y respectabilitat.

Sigui unipersonal la direcció del núcleo, sigui deguda á més de una persona, per rahó del pes abrumador que imposa, deurá en tots cassos ser atesa y respectada. El secret dels grans éxits parlamentaris de la minoría republicana del Congrés deu anarse á buscar en la disciplina dels membres que la componen y en la confiansa omnimoda que tots tenen posada en l' insigne Salmerón. ¿Per qué no ha de practicarse lo mateix en la Casa de la Ciutat de Barcelona?

* *

Als dos meses y mitj de constituída la corporació, quan qui més, qui menos, ha de coneixer las difícils condicions de l' administració municipal, es hora ja de concentrar las orientacions particulars dels regidors republicans de bona voluntat, en una sola orientació colectiva.

Tota divagació, tot desconcert en lo successiu resultarian altament funestos, no sols per ells, sino

PÁGINAS DE LA GUERRA

Vista general de Port-Arthur.

per l'opinió republicana que 'ls ha fet custodis de las sevas aspiracions.

No pot, ni deu consentirse, que per falta de cohesió, un arcalde de R. O. s'atreveixi á contrariar las pretensions legítimas dels qui, sempre que sápigam ferla valer, tenen una gran forsa dintre de la Corporació municipal. Y menos encare s'ha de permetre que s'engreixin de gust, els que vensuts en las urnas, s'han imposat en apariencia la missió de fiscals, quan en realitat no tenen altre propósit qu'exercir la tasca enredadora de la pota de la maruixa.

Que 'ls nostres amichs se serenin, que s'inspirin en tots els cassos, en el desinterés y l'abnegació del poble republicá, y veuran ab quanta facilitat donan una bona llissó tant al arcalde de R. O. com als encarcarats fiscals del regionalisme, tancats per obra

de sufragi popular dintre de la campana pneumática de las xorcas negacions.

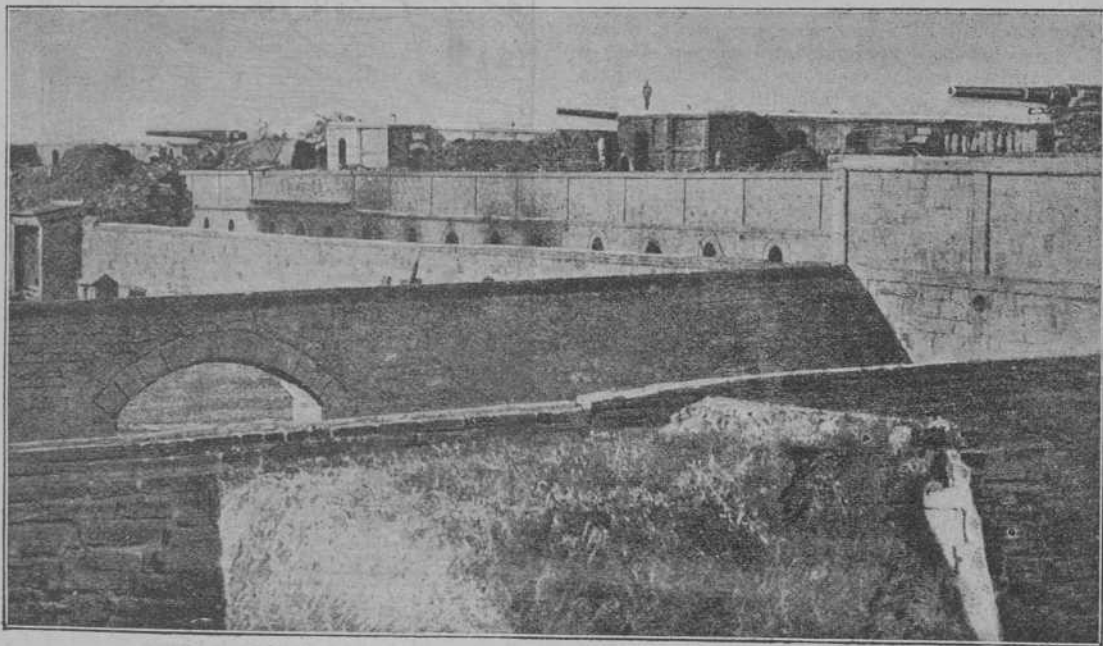
P. DEL O.

ENGRUNA

En un turó que tot el plá domina
y que remata centenaria alzina
s'aixeca 'l caseriu.

Sembla un vol amorós d'aucellas blancas
que del arbre ha deixat las secas blancas
y en terra ha fet el niu.

Niu de calma, de pau y d'alegría
que no arriba á interrompres ni un sol día
en tots els que té l'any;
que si un jorn toca á morts l'alta campana

Las murallas de Port-Arthur.

diu la gent, resignantse ab fé cristiana:
 «Deu el vol per company.»
 En aquest cesseriu, día per día
 deu fer tot just un any que 't coneixia,
 al cim d' aquell turó,
 sota aquell arbre de las secas branca
 quan dormia lo vol d' aucellas blancas
 una nit de foscó ..
 ¿Per qué seguir?... ¡Oa, dona de ma vida!
 Es l' historia d' una hora ma ehida,
 de plaber sense cor.
 Borraxera que go g so's sedejava,
 crit brutal de la can que despertava
 orfa de tot amor.
 Y d' aquell niu la calma y l' alegría
 va interrompres la nit d' aquell trist día
 per tots els que té l' any.
 Quan un jorn toqui á morts l' alta campana
 no dirán com un temps, ab fé cristiana:
 «Deu el vol per company.»

A. JULIÀ PONS

CAMPANYA MORALISADORA

Ara sí que no hi ha mes remey que rendirse á la evidencia. Don Guillem I, arcalde de Barcelona, es un trunfo.

L' ordre per ell donada últimament, prohibint als menors d' edat la entrada als cafés-concerts y demés antros de perdición, el posa d' un salt á l' altura dels primers estadistas.

Entre 'ls pares de familia que no saben educar als seus fills, la disposició del nostre batlle ha sigut rebuda ab un formidable picament de mans.

—¡Que vajan!—diuhen ara, plens de satisfacció, referintse als seus tendres ja desencaminats rebrots: —¡Que vajan á pervertirse! Ja veurán l' arcalde primer, quina sumanta els clava!...

Perque no hi ha cap mal en confessarho,—moltas familias de bona posició ja no sabían cóm ferho. Bé 'ls predicavan als fills; bé 'ts posavan al davant dels ulls els perills inmensos que 's corren anant á aplaudir á la tiple A ó á admirar els baixos de la bailarina C...

Tot era inútil. Els grandíssims, mentres la mamá ó 'l papá els estava sermonejant, baixavan el cap y fins prometían solemnement no tornarhi més; pero apenas els guetos giravan l' espatlla, els sermons queyan en l' olvit, las promesas s' esborravan y 'ls faltava temps per tornar al café, á veure si la bailarina conservava 'ls baixos de sempre y si la tiple cantava encare aquellas cansonetas, amanidas ab pebre del més picant.

Avuy tot alló s' ha acabat. L' arcalde ha cridat als seus agents, y clar y catalá 'ls ha donat l' ordre:

—Se 'm posan vostés á la porta de tots aquests centros ahont se cultiva 'l género alegre, y al concurrent que no tingui l' edat reglamentaria, li barran el pas. Y si tant insisteix, me 'l detenen sense mes compliment y ab el degut respecte 'l portan á la meva presencia.—

Lo mal es que 'ls dignes guardias, tan ben dotats de zel com escassos de penetració, fan en l' exercici de las sevas delicadas funcions cada planxa que canta 'l credo, y continuament hi ha á la porta dels cafés-cantants disgustos y conflictes de no fácil arreglo.

A lo millor s' hi presenta un jove, ab un gran purás á la boca y las mans á la butxaca.

—¡Alt!—li crida 'l Xanxes de punt, dirigint al seu semblant pelat una mirada escrutadora:—Media vuelta, y á casita.

—¿Qué vol dir ab aixó?

—Que no puede usted entrar.
 —¿Per quins cinco sueldos?
 —Perque no tiene usted edad suficiente.
 —¡Y ara!—fa l' altre, rihent.—¿Cuántos años me hace usted?
 —Jo, ninguno, porque un guardia puede hacer años; pero usted no es mayor de edad.
 —¡Fugi, hombre!... Si soy de la quinta del noventa y seis!...

—Nada, nada; á mí no se me rifa nadie: ó toca usted pipa ó viene á l' alcaldía detenido.—

Y l' infelís jove, á pesar de tenir l' edat que l' arcalde exigeix per que un hom pugui pervertirse, desatesas las sevas protestas y posadas en dupte las sevas afirmacions, se veu obligat á retrocedir... y anar á fer mal á un altre puesto menos vigilat.

A l' Arrendataria de cédulas diu que ja se 'n han adonat d' aixó. Continuament hi están acudint joves barbamechs, que may se 'n havían cuydat y ara ab molta insistencia demanan el seu document.

EPISSODIS DE LA GUERRA

Al veure passá un torpedo
 ab aquella fatxa horrenda,
 ¡calculin quin susto 'ls llussos,
 els tr.tóns y las sirenas!

—¿La cédula d' un servidor?
 —¿Sí que ha vingut tart á buscarla!...
 —Es que la necessito per forsa. El municipal qu' está de guardia á la porta del *Salón Cupido* 's nega á deixarme entrar, pretextant que no tinch vintinch anys.—

Pero com qu' en el mon tot té el seu pro y la seva contra, al costat d' aquests joves que passant ja de l' edat han de fer mans y mànegas per demostrarho, n' hi ha d' altres que, sense tenirla, entran allí ahont volen sense que ningú 'ls digui res.

Un desbaratat completament despossehit de pel, que ab prou feynas haurá cumplert dinou anys, se 'n alabava l' altre dia en mitj d' un grupo de troneras,

—Jo sí—deya—que hi trobat un bon medi per burlar la vigilancia dels Xanxes.

—¿Cóm ho fas?

—Del modo més senzill del món. ¡Me poso una barba postissa!—

Lo que hi ha es que alguns guardias sembla que ja han olorat algo d' aquesta martingala, y d' uns quants dias á n' aquesta part no deixan entrar als cafés-concerts á cap home pelut que primer no li estirin la barba y 'l bigoti per veure si 'l pel que portan es seu ó nó.

Aquests petits incidents, en mitj de tot, no tenen res de particular. No hi ha empresa gran ni iniciativa extraordinaria que al principi no 's veji contrariada per tota mena de dificultats y entorpiments.

Sigui com sigui, nosaltres aplaudim al alcalde per la seva hermosa campanya moralisadora.

Y 'ns atrevim á esperar que, una vegada hagi netejat els cafés-cantants, farà escombrar una mica 'ls carrers.

Que cregui, don Guillém, que alguns ho necessitan de debó.

Tant ó mes que 'ls antros del vici.

A. MARCH.

AMOROSA

Agafada al meu coll, plena de vida,
 menjánt:em á pe óns
 va dirme:—Home estimat; l' hora s' apropa
 de nostres il·lusions.
 D' aquests petóns que 't faig á frech de llabi
 la meytat no 't faré;
 qu' entre tú y 'l fillet de mas entranyas
 joyosa 'ls partiré.

FAUST CASALS Y BOVE

LLIBRES

Lo GOT OCCITAN per ANTONIN PERBOSC.—Ab verdadera sorpresa hem anat passant la vista per aquest llibre de versos tolosans. La sorpresa qu' hem tingut es deguda á que havém entés las composicions sense á penas tenir que consultar la traducció francesa posada al enfront. Son ben escassas las paraulas que 'ns han obligat á acudir á tal ausiliar. ¿Qué vol dir aixó? Que 'l llenguatge popular de l' encontrada de Tolosa es germá del de Catalunya, de tal manera que ni l' acció dels sigles ha pogut modificar l' identitat de la seva fesomia, borrar l' ayre de familia que 'ls caracterisa.

S' acosta mes al nostre idioma 'l tolosá que 'l mateix provensal.

Perbosc y Estieu s' han empenyat en ferlo reviure, y es de agrahir el seu esforç, puig com tota llengua la tolosana es un instrument de poesia quan qui l' emplea se 'n sab servir.

JUGADORS ESCURATS

—¿No tindrían un certímet per aquest desgraciat?
 —No: els últims que 'ns quedavan, ens els han pelat á la bolsa.

CONEGUTS

—¡Hola! ¿Ara estás en una casa de barrets?
 —Da sombreros.
 —Bé; dígalí barret, dígalí sombrero.

En *Lo Got occitan* s'hi llegeixen un gran número de composicions inspiradas en l'amor a la terra y escalfadas per el sol mateix que fa madurar els rahims d'aquelles vinyas. N'hi ha algunas de molt hermosas y escayents. Enclouhen certa tendencia particularista y escampen un viu alé de revivalla, pero sense portar ni de prop ni de lluny el mes petit atentat a la gran patria francesa.

Son, en aquest concepte, una manifestació simpática y atractívola del particularisme literari, que no traspasa 'ls límits dels sentiments patriòtics al afermar y mantenir la especial manera de ser de un poble guardador de sas tradicions y enamorat de lo seu. Fins aquí arriba y de aquí no passa, desitjós de que las gayas flors de la literatura no arribin may a convertirse en fruyts venenosos contra la unitat de la patria, unitat que no deu ni pot confondre may ab l'uniformitat y menys encare ab una uniformitat imposada.

En el *Got occitan* hi poden posar els llabis ab tota confiança els amants de la bellesa, y 'ls admiradors de la vitalitat de un poble gelós tant de conservar las condicions ètnicas de son caràcter, com de mantenir la grandesa de la afortunada nació de que forma part.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Els Punxa sarries.—Sainete en un acte de 'n Santiago Russiñol.—Al ser estrenat fa poch al Teatro Romea exposarem l'opinió que 'ns merequé, y que confirmem avuy en un tot després de sa lectura.

∴ *Joan Gabriel Borkman* drama en quatre actes de Enrich Ibsen, traduït per J. Roca Cupull.—Aquesta traducció es la mateixa que fou posada en escena en el *Teatre Intim*. Comprén l'últim volum de la *Biblioteca popular de L'Aveng*.

∴ *Los malos pastores*, drama trágico en cinco actos de Octavio Mirbeau, traducido del francés por Felipe Cortiella.—La traducció de aquesta obra per tots conceptes notable está feta ab visible carinyo, que no ha pogut evitar que 'l traductor caygués en lamentables incorreccions y alguna que altra catalanada.

∴ *El defensor de su honra*, melodrama en tres actos y siete cuadros en prosa, original de Juan de Roba, estrenat al *Nou Retiro* '19 de janer de aquest any.

RATA SABIA

NOTA MODERNISTA

EN MAETERLINCK:—¡Aixó es el meu cor!... Un altre dia combregareu ab rodas de molí.

LAS OBRAS DE MISERICORDIA

IV.—Perdonar las injurias

Germans, els que heveu sigut injuriats alguna volta per un nyébit poca-solta qu' empiparvos ha volgut: deixéulas en un recó las ofensas y e's agravis, y brolli de vostres llabis la dolcesa del perdó. Pels que de la injuria viuhén, pels difamadors xerrayres, ¡perdó!... ¡Perdó als trinxerayres que no saben lo que 's diuhén!

Perdó pels estaquirotos que ab un procedir innoble insultan al pobre poble després que 'ls ha dat els vote; per aquestas pescateras que cridan á totas horas, bescantant á las senyoras y de pas á las cuyneras.

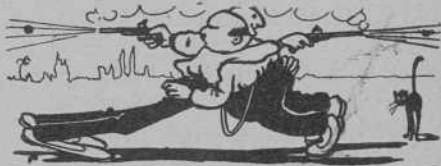

Pels malparlats cridanés, per aquells que aviat s' irritan, pels *Beaus* que s' extralimitan á da .. ó rebre algún revés; pels qu' en el cor y en el cap del odi guardan caliu; y, sobre tot, per 'quell niu d' injurias que tothom sab;

Perdó us demano per ell, y tinguéu entés desd' ara que al que us escupi á la cara li heveu de pará el clatell.

La injuria del impotent es també un cau de rahóns, y motiva qüestions que acabarán malament.

Per injuriador jo tinch al célebre Max Nordau, que ha desbarrat en alt grau al parlar de 'n Maeterlinck. Per ell, l' autor de *L' Intrusa*, no té mica de talent; es un ximple, un insolent que dels ignorants abusa. Diu que no sab ni la A, y que l' éxit qu' ha tingut á n' en Mirbeau es sols degut, que se 'l va vo'guer rifá... Tot aixó jo ho considero injuriós, y probar puch que 'n Max Nordau es un ruch y un descostatat embustero. Féume 'l favor de llegir ab tota la detenció aquesta elucubració que acabo de traduhir; y goséume dir després si tot aixó no es genial... Si 'm diheu que aixó no val es que no ho hauréu entés:

ABORRIMENT

Els pavos-reals blanchs, els pavos-reals mandrosos han fugit. Han fugit presentint el gran ensoport del despertar. Jo he vist als pavos-reals, fastiguejats, ab son pas ensoport. Entant que jo dormia, anit varen marxar. Als pavos-reals mandrosos he vist alzar el vol. Els pavos-reals blanchs, els pavos-reals ensoports corrian indolents y peresosos á un estany sense sol á esperar el bon temps de las eternas nits.

MAURICI MAETERLINCK

Si aquest vers tan modernista, al profá no ha convensut es que deu ser molt tossut, molt pau ó molt curt de vista. Aquest dols *aborriment* está tan ben expressat que fins s' haurá encomenat als lectors, segurament. Y així y tot mes d' un *intrús* voldrá trobarhi algun tap y li dirá ceba, nyap, desequilibrat y llús.

Penseu, germans, qu' en 'quest mon mata á molta gent l' enveja; y á la injuria que rastreja sols el perdó la confón.

Per xo aquell que en tó de fástich de 'n Maeterlinck ha parlat, en el seu propi pecat haurá trobat el seu cástich

FRA NOI

La «desurbanisació» de una plassa ó Las delicias dels transeunts pacífichs

Setanta arbres á terra,
set pedrissos tombats,
un trolley que 's desvia
y se 'n va á can Pistras,
vint palmeras talladas,
una bassa de cals,
sis pilas de tarugos,
un barril de quitrá,
catorze sots plens d' aygua,
vuyt carros encallats,
tres cotxes, un tranvía

d' aquells que van á Sans,
quatre aceras enlayre,
un pixador que cau,
un kiosco de begudas
del tot desarrelat,
la gabia d' un fotografo
girada cap-per-vall,
un monument en ciernes,
un pou artesiá,
una estiva de trastos,
un pilot de fanals,

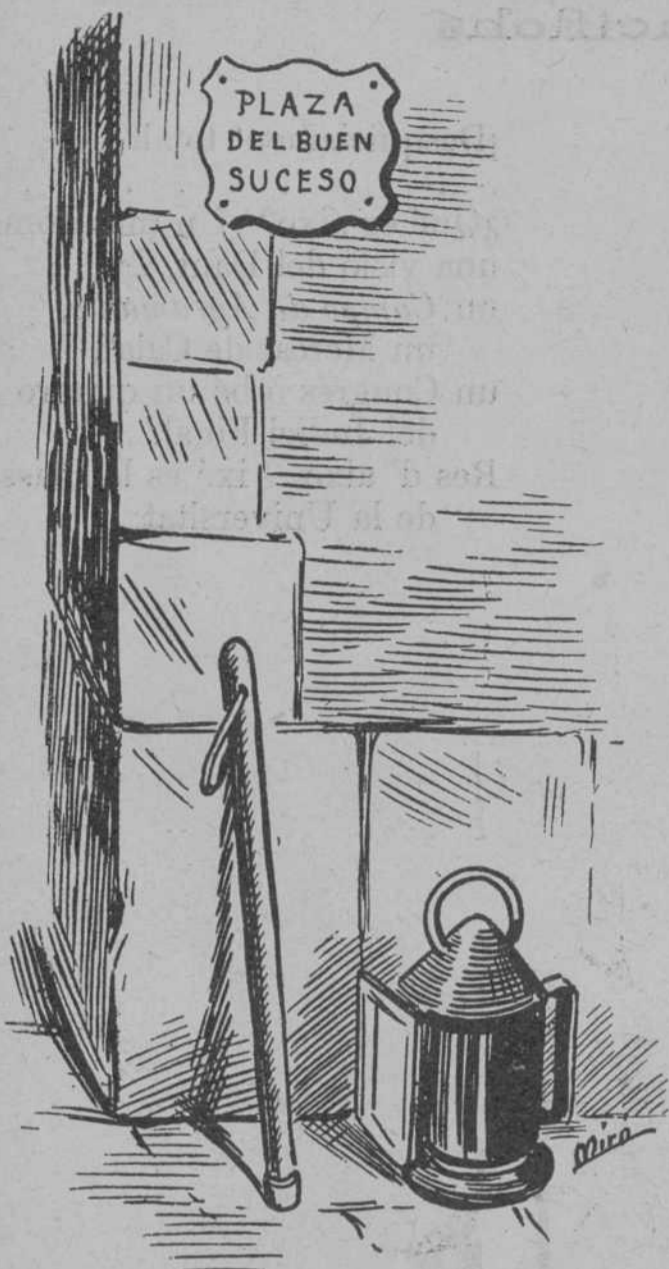
nou vías aixecadas,
cables per 'quí y per 'llá,
taulóns, fils, canyerías,
pals d' electricitat,
un munt d' eynas, cabassos
y grava y sorra y fanch;
cinquanta homes que cavan
pero no 'caban may;
seixanta que 'ls ajudan
y cent qu' están badant.
¡Rebombori contínuo!

¡Desquiciament total!

¿Qué es aixó? ¿Un manicomi,
una visió del Dant,
un *Campo de Agramante*,
un *Mercat de Calaf*,
un *Congrés* ó bé un quadro
del *Judici Final*?...
Res d' aixó. Aixó es la Plassa
de la Universitat.

UN ESTABLIMENT ARRUINAT

¡T' han ben xafat la guitarra
cambiant els Correus de puesto!
Vigilant desventurat,
¡ja no vendrás may més sellos!

PARLANT AB UN INFUSORI

—¿Estás per mí?—vaig dir al diminut animal que, col·locat sobre la placa del microscopi, m mirava ab ayre indiferent.

—Sí. ¿Qué vols?

—Ja veurás. Se tracta del aygua, y com que sé que 'ls infusoris viviu en ella com el peix en la idem, ningú més indicat que tú pera donarme sobre aquest element els informes que desitjo adquirir.

—Digas.

—Barcelona no corre gayre bé de salut. Malalties extranyas, algunas d' ellas avans desconegudas, minan sigilosament la seva existencia, y no faltan metjes inteligents—que á pesar de tot, jo crech que n' hi ha alguns—que atribuheixen al aygua aquest estat tan desagradable com anormal.

—Possible es que no s' equivoquin.

—L' altre día un doctor molt sabi, en pública conferencia, acusava á aquest líquit de ser el propagador del tifus, y deya, entre otras cosas, que la ciutat dels comtes té no més per habitant 80 litros d' aygua diaris, quan lo menos ne necessitaria 150.

—¡Bonica ocurrencia! ¿No dius que l' aygua es el vehícul de tantas malalties? Donchs ¿per qué demanar-me més? Al contrari; com menos n' hi hagi, millor.

—Infusori, parlém en serió, que l' assumpto no es per ferhi broma. Tú coneixes el terreno que trepitjas, y no tens per qué amagar la veritat. ¿Qué 'n sabs de l' aygua de Barcelona?

—Que, exceptuant l' aygua-fort, l' ayguas y l' aygua-cuyt, es la vostra l' aygua més dolenta y menos potable que us podeu imaginar.

—¿Per qué?

—Per mil causas, que no tinch temps ni humor de detallártelas. Varias ayguas afluheixen aquí, y descartant la de Moncada, todas tenen un sis ó un as. Las unas portan un peccat d' origen, que las fa completament inútils pel consúm; las otras adoleixen de vicis de canalisació; aquestas arrastran sustancias nocivas; aquellas sufrenen filtracions de la pitjor especie...

—Y naturalment, quan ens las bevém...

—¡Si no més fos quan us las beveu!.. Has de pensar que l' aygua entra casi bé en tot. Hi ha aygua en el ví que us ven el taberner, n' hi ha en el pa que us porta el forner, n' hi ha en las gaseosas, en las confituras, en las medicinas, en la cerveza, en la llet, en la mateixa escudella que la muller us posa á taula.

—¡Quín horror!.. ¡Pensar que potser ens fiquém la mort al cos, deixatada en un plat de vetas sevillanas!..

—¿Quín dupte té que devegadas es aixís?

—Al parlar de la rica varietat d' ayguas dolentas que tením, has dit que la de Moncada...

—Es la única qu' en rigor pot anar. Conech infusoris que l' han habitada, y me n' han contat maravellas.

—Donchs bé; ja qu' es aixís ¿cóm es que l' Ajuntament no procura portar á Barcelona tot el caudal que á Moncada té?

—¡Ah!..

—¿No ho sabs?

—¡Prou!

—Explicat, donchs. Aquesta canalisació tants anys há comensada; aquest aqueducte que tants diners ens costa, ¿per qué no s' acaban á tota pressa?

—¿Per qué?... Perque si s' acabessin... quedarian acabadas, y l' Ajuntament no podria enviar cada quinze días á Moncada aquestas comissions que se trasladan allí para examinar el estado de aquellas obras. Vet'ho aquí tot.—

Aixís parlá l' infusori que, si haig de dir lo que sentó, va semblarme molt ilustrat.

No tots els bimans *implumes* s' explican tan bé.

MATÍAS BONAFÉ

PRINCIPAL
CONCERTS FILARMÓNICA

En el segon concert de la serie aparequé altre cop la extraordinaria violoncelista Elsa Rügger. Formava casi el total de la primera part un elegant *Concert* de Haydn que va ser executat ab justesa y brillantment acompanyat per la orquesta dirigida pel mestre Crickboom. Pero ahont va exteriorisar todas sas notables facultats la artista belga, fou en la difícil *Suite* pera violoncello de 'n Lully y molt principalment en las pessas soltas de Schumann y de Pooper, arribant en una d' ellas *La Fileuse* á lo mes enllá que 's pot en materia de mecanisme. Cada una de las obras interpretadas li valgué una ovació y en la última esclatá el públich en delirants aclamacions d'

PERFILS CÒMICHS

entusiasme Mentida sembla que una dona pugui resistir tanta fatiga en un treball com aquell en el que l'ànima i la musculatura necessiten un esforç tan extraordinari. Y la Sra. Rüegger no sols interpreta degudament las composicions mes difícils sino que en totas ellas rebassa 's límits de la perfecció y fusionant sempre las delicadas sublims del seu gran cor ab las manyas d'un art refinadíssim.

Dugas pessas de Grieg executá la orquesta ab notable justesa havent tingut que repetir un bonich *Rigaudon* en el que varen ferhi primors els senyors Perelló (violí) y Forns (viola).

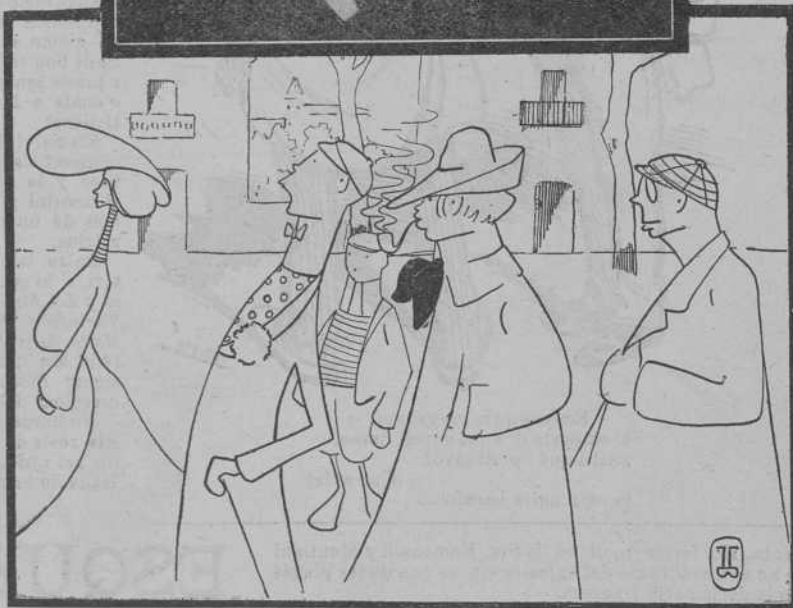
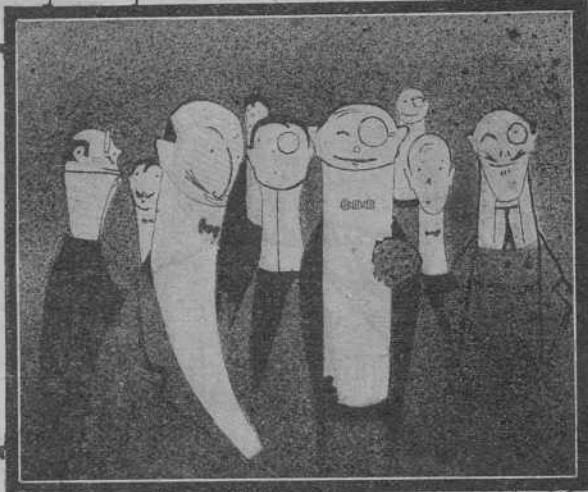
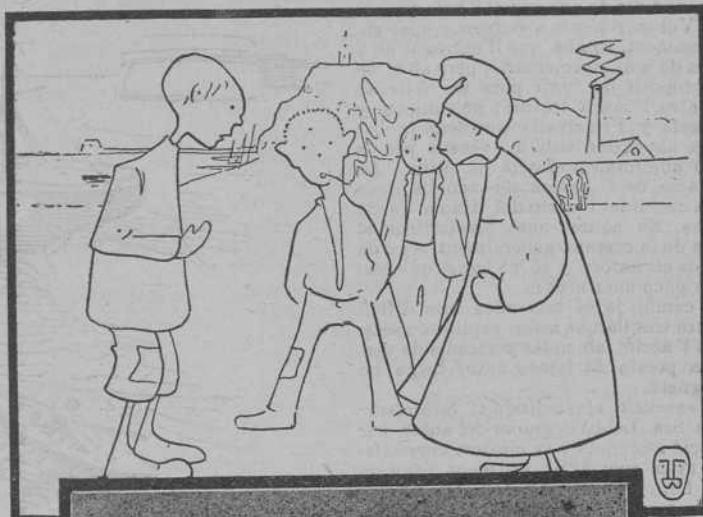
C otilde Kleeberg es un' altra estrella de primera magnitud en l' art de la música virtuosa. De simpática figura, d' expressiu rostre, transparenta en sos ulls un' ànima de delicada artista. Asseguda al piano atrau per la elegancia del seu mecanisme d' un estil ben propi. No es impetuosa, no s' abandona á transports de temperament, no crea res que no estigui en la partitura; pero es sobria y perfecta en el dir com pocas pianistas s' han sentit. Una *Sonata* de Beethoven y una *Sinfonia* de Schumann constituhan els plats forts del programa. La senyora Kleeberg demostrá un coneixement tècnic poch comú en la primera de dites obras y un gust refinadíssim en la expressió de las mes tendres frases musicals en la segona.

Acabá el concert ab unas quantas pessas soltas, distingintse la famosa artista en la titulada *Les abelles* de Du bois que li valgué unánime y espontánea ovació.

Dimars se doná la primera representació de la *tournée* Maeterlinck.

Monna Vanna, una de sas últimas produccions, fou la esullida com á primera pera donar á conèixer son teatro á Barcelona. Es la que mes s' aparta de son género predilecte, y al mateix temps la que mes s' aproxima á las creacions románticas del teatro.

Un episodi del siti de Pisa pels de Florencia consti tubeix l' assumpto. *Monna Vanna*, l' esposa de Guido Colonna's presta á salvar á la ciutat estretament sitiada posantse á la disposició del sitiador Prinzivalle. Es bella y virtuosa y aquest la desitja; la veu, y renaix un antich amor que per ella sentí, y la respecta.

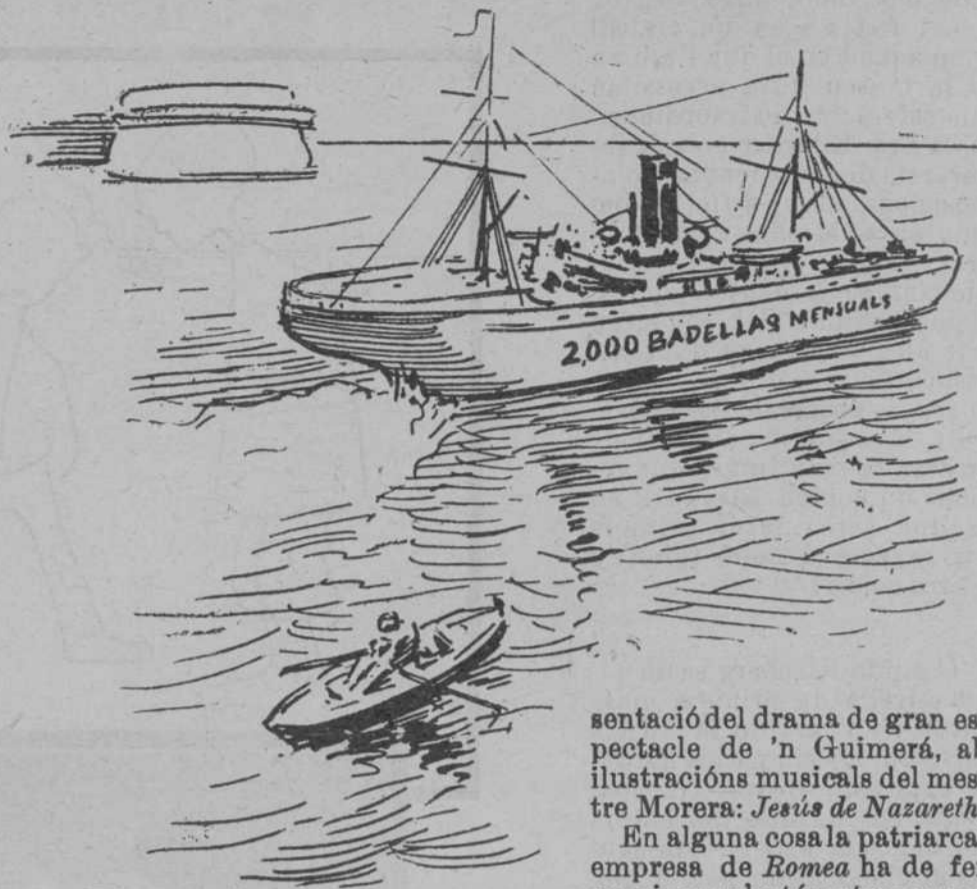
Un grupo de filoxeras, un de senyorets lluhits y un altre de modernistas entregats al flirt.

Pisa queda salvada: Vanna retorna a la ciutat, en companyia de Prinzivalle. El marit dupta de que sigui cert lo qu'ella li conta, es a dir de que aquell l'haja respectada. Vol sacrificarlo a sa furia y e la, enganyosament, recaba que li entregui ab l'excusa de més atormentarlo; pero ab el secret propòsit de fugir pera ser felís ab ell. Entre'l marit torturat pels duptes y la gelosia y Prinzivalle que dona probas d'una abnegació sublim, vensut per la passió amorosa, prefereix al últim. La inclinació de l'ànima de aquella dona queda decidida: l'acció del drama queda enlayre. En aquest punt Maeterlinck s'aparta de la costum generalment seguida per tots els autors, y se 'ns figura que costa ben poch apartarse n.

En cambi, ja es una mica mes difícil escriure tres llarchs actes, suplint l'escasés de l'acció, ab notas y accents de verdadera poesia. El famós autor belga ho consegueix.

L'execució ajustadíssima. Sobressurten la Sra. Leblanc, esposa del autor, per sa dicció esmerada y sa plástica correctíssima, aixís com el Sr. Darmont, actor de molta fibra y que sovint sab compenetrarse íntimament ab el personatge que repre-

¡CAP A RUSSIA!

sentació del drama de gran espectacle de 'n Guimerá, ab ilustracions musicals del mestre Morera: *Jesús de Nazareth*.

En alguna cosa la patriarcal empresa de Romea ha de fer coneixer qu'estém atravessant la temporada de Quaresma.

TÍVOLI

Los dos pilletes van fent de las sevas.

Y lo qu' es la empresa, fins ara, no pot queixarse de las sevas hassanyas. ¡No 'n tenen poch de ganxo 'ls tals pilletes per omplir de gent el teatro! Y que treballan a la segura, porque lo qu' es a n'ells no 'ls portará l'arcalde Boladeras al Assilo del Parch.

NOVEDATS

Pera demá dissapte está anunciada la inauguració de las funcions de la companyia dramática italiana de 'n Gustavo Salvini. L'abono s'ha obert, segons noticias, ab molt bon resultat. Perque ¡ahont anirán, en aquests temps de marasme teatral, els aficionats a las fruicions verdaderament artísticas?

Els Salvini que figuran en la companyia, ocupant els primers llocs son dos: en Gustavo y la Ida. Els hi fan costat l'Antoni Brunosini y la Giovannina Aliprandi, además de un quadro molt nutrit d'actors y actrius.

Entre las obras que figuran en el repertori, s'hi contan las següents: *Amleto*, *Otello* y *La bisbética domata*; *Edipo re* y *Oreste*, *Tartufo* y *Pamela*, *Kean*, *La morte civile*, *Ratto delle Sabine* y *Carnavale de Torino*. ¡Ah! Me 'n descuidava: també hi está consignat *Figlio delle Selve*, una de las grans creacions del vell Salvini.

No tardarém a fernos cárrech dels mérits reals de aquesta companyia que cultiva un art serió, y que gosa en els teatros de Italia de merescut renom.

N. N. N.

— Repara quín cargament s'emporta d'aquí aquell barco. ¿Sabs qué vol dí aixó?

— ¡Que aviat la carn anirá barato!...

senta. Ho farían molt bé 'ls Srs. Romonal y Montigni si no abusessin tant del énfasis, qu' es una de las plagas de la declamació francesa.

De totas maneres, sense que la companyia conti ab lo que se 'n diu una estrella de primera magnitud, fa de molt bon veure, y es digna dels aplausos que li tributá 'l públich al final de tots els actes.

ROMEA

Pera demá dissapte está anunciada la primera repre-

ESQUELLOTS

Tením la crisis cotonera a sobre. Ja hi ha fábricas importants que han parat del tot y algunas altras camí de ferho també, que de moment han disminuït el treball.

El cop ens vé dels Estats Units, ahont el trust cottoner que allí s' ha organitzat dicta la llei al mon.

Pero per lo que respecta á Espanya 'l cop aquest es doble, ja que á més de las causas generals, hem de contar ab l' excés dels medis de producció ocasionat per la perdua dels importants mercats de las colonias.

De manera que aquí plou sobre mullat... y la pluja aquesta 'ns ha vingut tota del cantó dels Estats Units.

De moment la paralisació deixa á un gran número de familias obreras sense pá. Y 'l pá cada día més car.

Precisa, donchs, que 's prenguin midas urgents encaminadas á conjurar el conflicte de las subsistencias, que certament no pot tenir remey ni alivi ab las retóricas de 'n Maura.

Hi ha entre tots un dret imperiós que cap sér humá está en el cas de abandonar-lo: el dret á la vida.

Passant la vista aquests días pels periódichs de Marsella, vaig trobarhi las proposicions que las tres companyias de alumbrat fan al Ajuntament de aquella capital.

La del Gas de Marsella 's compromet á cobrar dels particulars 18 céntims per metro cúbich del fluit destinat al alumbrat y á la calefacció y 16 del que 's destini á fins industrials. Al Ajuntament li proporcionarà tot el que necessiti á 8 céntims. Y després de retirar-se 'l 4 y $\frac{1}{4}$ per cent de interessos del capital invertit en l' explotació, cedirà al Ajuntament la meytat dels beneficis.

La Companyia general d' Electricitat s' ofereix á proporcionar el gas als particulars á 15 céntims y á 9 al Ajuntament. Retirat un 6 per cent per interessos del capital, las ganancias quedan á partir per meytat entre la Companyia y l' Ajuntament.

La Societat hidro-eléctrica ofereix el gas als particulars á 14 céntims y *gratuit* á la municipalitat, sense obció als beneficis que resultin.

Publiquém aquests datos al engrós porque 's vegi la diferencia que hi ha entre Marsella y Barcelona, en un servey de tanta importancia.

Mentres en la gran ciutat francesa s' estableixen preus módichs pels particulars y medis per arribar fins á la gratuïtat del alumbrat públich, aquí 'ls vehins y 'l municipi son victimas de las companyias previamente confabuladas per exercir un escandalós monopoli.

En menos de un día se va á Marsella. ¿No podrián alguns de nostres regidors arribars'hi á fer gas y á portar llum?

La Perdiu va publicar un Mapa de la guerra rus-japonesa... traduït al catalá fins á cert punt.]

Está bé que hi haja en ell las inscripcions *Mar Groch* y *Océa Pacifica*, posadas en catalá. Aixó ompla de suma satisfacció als companys de causa.

En cambi un ne coneix que 's queixava amargament de que á l' isla septentrinal del Japó se li hagués deixat el nom de *Yeso*.

—Aixó es una castellanada que no té perdó de Deu—exclamava tot indignat.—Yeso! Yeso! Ara veig que 'ls hi costava de posarhi *Guia!*

A Mallorca va ser prohibida la representació de un drama extret de la famosa novela de Víctor Hugo *Los Miserables*.

Vagin á saber porque un' obra tan divulgada, que tothom que vulgui pot llegir, s' ha de veure privada de pendre realitat plástica sobre l' escenari.

¡*Miserias* d' Espanya!

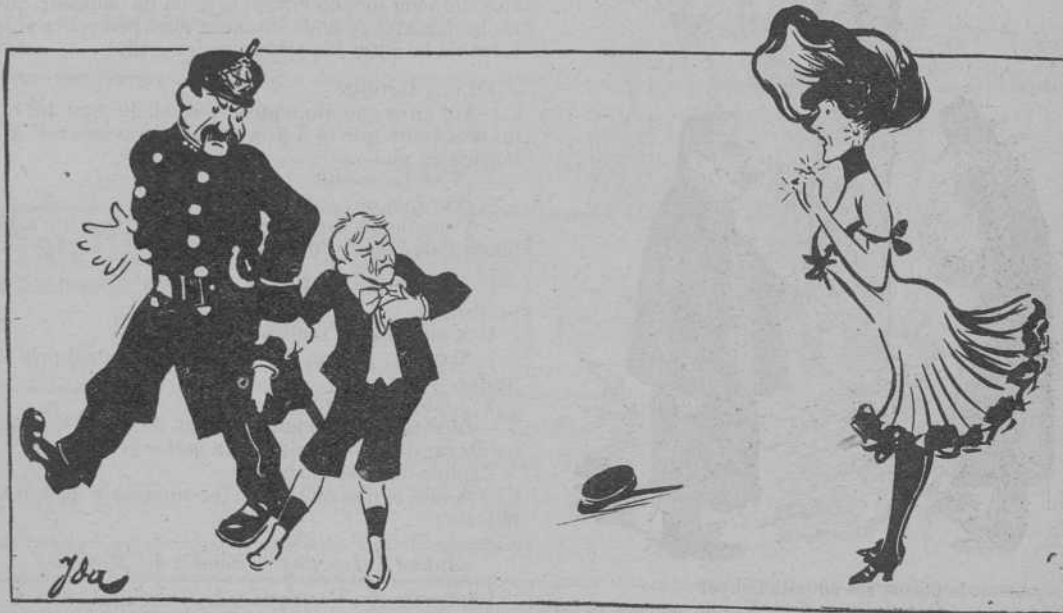
Y lo que succeheix ab aquesta producció passa ab el drama de 'n Rusiñol *L' héroe*.

¿Cóm s' explica que havent sigut escrit pera 'l teatro, 's pugui llegir y no 's permeti representar?

Difícilment podrá donarse una explicació lógica que justifiqui aquest verdader contrasentit?

En els temps de Calderón de la Barca, inquisitorials y absolutistas, els autors dramátichs no coneixian las trabas que avuy imperan. No hi havia clas-

AL FOYER D' UN CAFÉ-CANTANT

Un idili interromput.

ses enteras que 's donguessin per agraviadas de la lliure inspiració dels poetes. L' Arcalde de Zalamea feya donar garrot á un militar, y á cap militar se li ocorria demanar que 's privessin las representacions de *El Alcalde de Zalamea*.

¿Es que hi havia en aquell temps més llibertat ó es que hi ha en els nostres més *puntillo*?

Els que varen assistir á l' audició íntima del poema líric *Bruniselda*, de 'n Morera, quedaren verdaerament encisats.

L' autor de l' obra la feu sentir al piano, cantant-la ell sol, haventse vist obligat á fingir totas las veus, acomodantse á totas las tessituras. Y ab tot y aquestas condicions desventajosas, no hi ha un sol oyent que no se 'n formés concepte y la proclamés obra hermosíssima, inspirada y de un ayre y un sabor catalá admirables recullits de primera má en las fonts puras de la música popular.

Y son molts els que preguntan:

—¿Se li franquejarán á la hermosa *Bruniselda* las portas del Liceo?

* *

Del domicili de 'n Morera al Gran Teatro, el camí es curt, y no obstant pot resultar llarguíssim y sembrat de dificultats y obstacles irreductibles.

El patriotisme, tal com l' entenen alguns, consisteix en mirar ab desconfiansa y tractar ab desdeny las creacions artísticas de casa nostra.

En cambi, ab l' etiqueta de un Sonzogno ó de un Ricordi, s' admet sense dificultats tot lo que vé de Italia, per més que porti aparellat el fracás.

¿No podria 'l mestre Morera posarse en relacions ab algún de aquests dos senyors á veure si li volen fer el favor de apadrinarlo?

CURIOSITAT SATISFETA

—¿Ahont la portan ara aquesta llenya?

—A la Casa Grande, que crea V. que aquella chent ne necessita mucha.

Y ara que parlem de música.

El dilluns á la nit doná un' audició en l' *Ateneo barcelonés* el jove pianista D. Joan Nadal.

En l' execució de las pessas que formavan un triat programa, enaltit ab els noms de Bach, Beethoven, Brahms, Schumann, Chopín, Weber, Litz y altres autors de primera forsa, demostrá el jove Nadal ser un digne y aprofitat deixeble del mestre Vidiella.

D' ell ha aprés la pulcritut, la justesa y 'l colorit, que 'l converteixen en una esperansa brillant, si com es de creure, sab avalorar aquestas condicions ab un estudi porfiat.

L' arcalde Boladeres dedica la seva paternal sollicitut als menors d' edat.

Als noys que corren pels carrers, fá detenirlos y portarlos á estudi. Després envía un recadet als seus pares y 'ls imposa una multa.

Al mateix temps té ordres donadas de que als que ja fuman y tenen la clau del pis, no se 'ls deixi entrar á certs centres de diversions massa climatéricas. No sabem si també cridarà als papás que deixan retirar tart als seus pimpollos, y 'ls hi clavarà la multa corresponent.

Es fácil que no.

Tant més quan l' única cosa que persegueix el partillut personatge, es, segons sembla, guanyarse 'l sobrenom de *Amigo de los niños*.

Y qu' en Pere Grau, comissari regi, 'l declari *arcalde de text* en totas las escolas.

Tots els vehins del Pla de las Comedias se queixan del estat de abandono en que s' ha deixat la tanca del siti en que deuria alsarse 'l monument á n' en Frederich Soler.

Empleo 'l condicional *deuria* y no 'l present *deu*, perque aquest present no arriba may, ni després dels anys que fá que va enterrarse la primera pedra.

* *

Si en Pitarra sigüés viu, no n' hi faria poca de brometa, prenent peu de las malas olors que 's desprenen de aquell siti, convertit en un orinador.

Lo menos que diria fora aixó:

—Jo 'ls hi agraeixo als que acuden á regar el clos del meu monument, puig s' ha de suposar que no ho fan ab cap mala intenció, sino per veure si á forsa de humitat la primera pedra grilla.

En una tertulia:

—Tú, mira que diu aquest periódich: que hi ha un aeronauta que té 'l propósit de atravesar l' Atlántich en globo.

—¿Y tú ho creus?

—¿Per qué no?

—Vaja, home, no siguis tan pallús. ¿Qué no sabs que tot aixó son projectes *en l' ayre*?

Un metje, que té aficions artísticas, se dedica á la pintura.

Una amiga seva molt bromista, li diu:

—Aixó sí que no ho sabia que 's dediqués á pintar.

Y l metje respón:

—Ja veurá: tinch algunas horas lliures y ho faig, no ab cap pretensió, sino pera *matar* el temps.

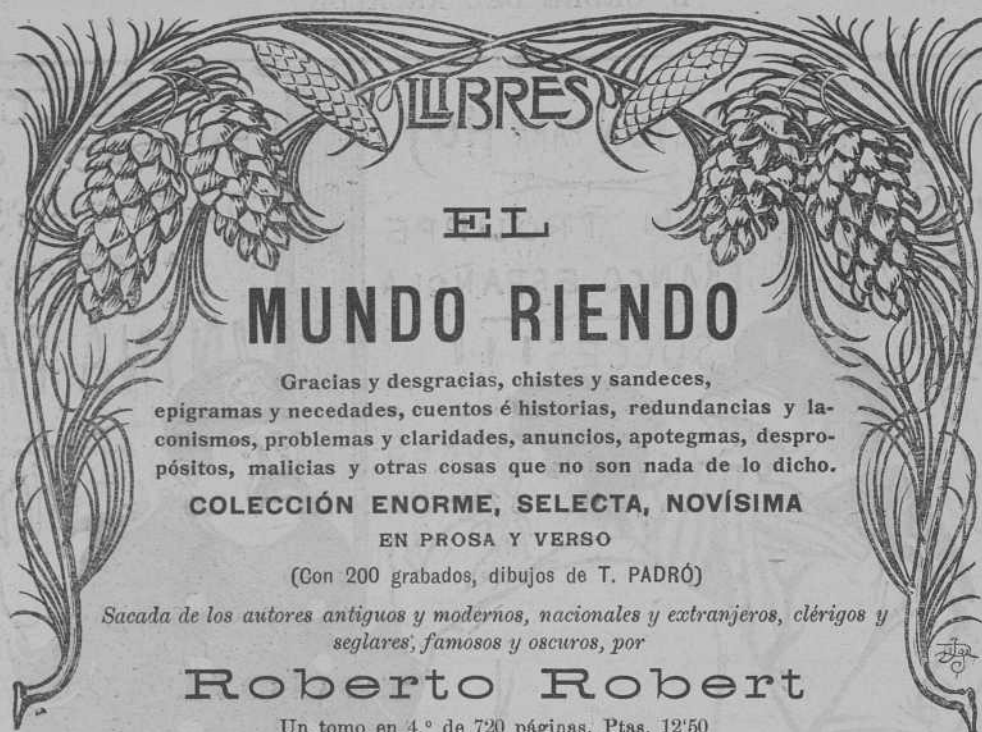
Réplica de la senyora:

—¡Vosté sí que pot dir qu' es un metje ben matador!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LIBRES

EL

MUNDO RIENDO

Gracias y desgracias, chistes y sandeces,
epigramas y necedades, cuentos é historias, redundancias y la-
conismos, problemas y claridades, anuncios, apotegmas, despro-
pósitos, malicias y otras cosas que no son nada de lo dicho.

COLECCIÓN ENORME, SELECTA, NOVÍSIMA

EN PROSA Y VERSO

(Con 200 grabados, dibujos de T. PADRÓ)

*Sacada de los autores antiguos y modernos, nacionales y extranjeros, clérigos y
seglares, famosos y oscuros, por*

Roberto Robert

Un tomo en 4.º de 720 páginas, Ptas. 12'50

RESUMEN BIBLIOGRÁFICO

Año II

Febrero de 1904

Núm. 2

SE FACILITA GRATIS

NUEVA

EL FILON

Novela española por

M. MARTINEZ BARRIONUEVO

Ptas. 2'50

NUEVA

La filosofía en el siglo XIX

POR

D. MERCIER

Un tomo en 8.º, Ptas 2'50

La aerostación moderna

45 GRABADOS = 14 RETRATOS

Ptas. 0'50

Don Quijote de la Mancha

EDICIÓN MICROSCÓPICA

En rústica, Ptas. 0'50 — Encuadernada, Ptas. 1

H. SUDERMANN

EL HONOR

Ptas. 1

MAPA DE LA GUERRA

DE

RUSIA, JAPÓN, COREA Y MANDCHURIA

IMPRESO Á VARIAS TINTAS = Ptas. 0'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

D' ORDRE DEL ALCALDE

—¿Es ú no es menor de edad? ¿Lu es? Pus, no pueden entrar con el noy!...